

ПРИНЦИПИ ТВОРЕННЯ КРИПТОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ ВІД ПРІЗВИЩА, ІМЕНІ ТА НЕВІДОМОГО ПОХОДЖЕННЯ

Юрій Собков

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(вул. Університетська, 28, м. Чернівці, 58012)

Розглянуто принципи творення криптонімів української мови за походженням окремо від імені, прізвища та невідомого походження. Виділені основні підгрупи та зроблено опис у рейтинговому порядку.

Ключові слова: криптонім, псевдонім, принцип походження.

Найбільш наближеними до людини мовними знаками є антропоніми, які створюють для індивідуалізації та розрізнення членів соціуму. Серед цих одиниць особливої уваги заслуговують криптоніми, які виконують функцію символічного позначення авторства, змінюючи справжнє іменування скороченням у вигляді літер, неповних слів, різноманітних графічних знаків і приписів у різних комбінаціях. Типологічні параметри криптонімів у сучасній англійській та українській мовах досліджено спорадично. Вкрай рідко вивчали це явище ономастики і в зіставному плані, що обумовлює *актуальність* дослідження. Теоретичною основою роботи послужили праці О. Суперанської, О. Реформатського, І. та Ю. Масанових, Е. Смітта, А. Моріса, В. Фляйшера, М. Худаша, В. Німчука, П. Чучки, О. Дея [2; 11] та інших учених, що підтверджує інтерес науковців до питання приховування авторства.

У попередніх публікаціях проаналізовано принципи творення криптонімів англійської мови за походженням від прізвища, імені та криптонімів невідомого походження. *Метою* нашої праці є аналіз вищезгаданих принципів у криптонімах української мови, що даватиме змогу у перспективі здійснити їхнє порівняння.

У результаті узагальнення зафіксованих криптонімічних форм виявлено групу криптонімів (600 одиниць, 8,8 %), в основу творення яких покладено принцип збереження справжнього прізвища автора. За зазначеним принципом утворені такі підгрупи криптонімів: однолітерні; дволітерні; трилітерні; чотирилітерні; криптоніми з неповного слова й літери; з неповного слова; зі слова і літери.

Збіг однолітерних криптонімів із прізвищем має кілька тенденцій. Тут переважають утворення, які збігаються з ініціальною літерою прізвища автора, як-от: *Г.* – Головацький, Іван Федорович [1, с. 172], *М** – Маковей, Осип Степанович [1, с. 232], *Б. из Києва* – Бернатович, Володимир Ан. [1, с. 184], *(д)* – Деркач, Марія Дем'янівна [1, с. 133]. Наявний також збіг однолітерного криптоніма з кінцевою літерою прізвища, наприклад, *Х.* – Шах, Степан [1, с. 380], – *-а* – Квітка, Григорій Федорович [1, с. 41], ...*в* – Афанасьєв, Олександр Степанович [1, с. 86]. Трапляються одиничні випадки утворення криптоніма від випадкової літери прізвища, наприклад: *Г.*, *д-р* – Трегубов, Єлисей Киприянович [1, с. 109], *-Р* – Чинбарський, В. [1, с. 317].

Серед дволітерних криптонімів спостерігається тенденція до збігу з ініціальною літерою прізвища однієї з двох літер. Серед зазначеної підгрупи домінують одиниці, в яких збіг із прізвищем відбувається через другу літеру, наприклад, коли подача літер відбувається з маскуванням під неповне слово: *-н-к* – Козак, Іван [1, с. 261], *Ск* – Кониський, Олександр Якович [1, с. 335], а також у вигляді малих літер, які викликають візуальний сумнів у їхній ініціальності, наприклад, *(сз)* – Заклинський, Ростислав Романович [1, с. 334], або просто великих літер, поданих у вигляді ініціалів, як-от: *М. К.* – Кибальчич (Симонова), Надія Матвіївна [1, с. 236], *Ю. С.* – Сенченко, Іван Юхимович [1, с. 402]. У цій підгрупі також наявні одиниці, утворені за принципом збігу з ініціалом прізвища першої з двох літер: *М. А.* – Могилянський, Михайло Михайлович [1, с. 232], *Р. Д.* – Рудницький, Степан Львович [1, с. 317].

Окрім збігу першої літери з ініціалом, відбувається утворення криптоніма за принципом збігу з останньою літерою прізвища. Цей збіг може бути здійснений за допомогою першої з двох літер, наприклад, у вигляді

ініціалів: *Н.Ч.* – Саливон, Григорій Дмитрович [1, с. 262], *К. Н.* – Палащук, Федір [1, с. 187], закінчення слова з додаванням літери – *чь* – Мардарович, Ілля М. [1, с. 389] та за збігом другої літери з кінцевою літерою прізвища у вигляді ініціалів: *К. В.* – Драгоманов, Михайло Петрович [1, с. 185], а також за допомогою великої і малої літер у вигляді неповного слова, коли літера, за якою відбувається збіг, подається як мала і цим підкреслюється її кінцевість: *Н-й* – Артемовський, Петро Петрович [1, с. 262].

Окрім описаного принципу збігу, виявлений також збіг із прізвищем обох літер. Це можуть бути літери, які збігаються з ініціальними літерами прізвища й подвійного прізвища автора. До такого принципу частіше вдаються жінки, які, можливо, використовують своє колишнє прізвище, наприклад: *О. З.* – Охрімович (Залізник), Олена [1, с. 274], *Р. П.* – Роздольська (Потурняк), Марія Йосипівна [1, с. 318], або чоловіки, котрі, ймовірно, успадкували подвійне прізвище від народження, наприклад, *Г. Д.* – Гренджа-Донський, Василь Степанович [1, с. 109].

У випадку групового авторства зустрічаються криптоніми, в яких літери, що їх утворюють, збігаються з ініціалами прізвищ двох авторів: *Б. і Ф.* – Белей, Іван і Франко, Іван Якович [1, с. 60], *Г. і Ф.* – Грушевський, Михайло Сергійович і Франко, Іван Якович [1, с. 110]. Колективне авторство підкреслюється наявністю у криптонімі приписів „*та*” або „*і*”. Трапляється протилежне, коли один автор подає свій криптонім у вигляді колективного і при цьому використовує тільки одну літеру за збігом з прізвищем, наприклад, *Р. і Н.* – Николайчик, Федір Данилович [1, с. 317].

Зафіксовано випадок, коли літери напряму збігаються з ініціальною й кінцевою літерами справжнього прізвища – *Д.а.* – Дурдела, Михайло [1, с. 135], а також криптоніми, утворені за принципом дублювання, в яких обидві літери збігаються з ініціальною літерою прізвища, як-от: *Р.Р.* – Рулін, Петро Іванович [1, с. 318], або – у вигляді ініціальної та випадкової літер, наприклад, *Бб* – Боберський, Іван [1, с. 60].

У підгрупі трилітерних криптонімів не простежується певної закономірності. Тут трапляються одиничні випадки утворення за кількома

принципами. Перший із них – принцип збігу однієї з трьох літер з ініціальною літерою прізвища. Такою може бути перша літера (наприклад, *Н.З.Ж.* – Навроцький, Володимир [1, с. 261]) або друга літера: *І.В.С.* – Вовк, Федір Кіндратович [1, с. 173]. Окрім того, може відбуватися збіг однієї з літер з останньою літерою прізвища, як-от: *Б...й...ь* – Артемовський, Петро Петрович [1, с. 412]. У вигляді трилітерного може подаватися криптонім, в якому всі літери взято з прізвища, наприклад, *С.Т.Р.* – Струсевич, Михайло [1, с. 332]. При цьому криптонім має вигляд ініціальних літер, що унеможлиблює їхню належність до одного слова.

Підгрупа чотирилітерних криптонімів за походженням від прізвища обмежується двома варіантами. У першому з них криптонім є колективним і належить двом авторам: *Д.В. і П.К.* – Драгоманов, Михайло Петрович і Павлик, Михайло Іванович [1, с. 134]. У такому криптонімі наявна мала літера „*i*”, яка є вказівкою на його приналежність групі авторів. В іншому випадку з ініціальною літерою прізвища збігається остання літера: *В.М.Р.* – *Б.* – Грінченко, Борис Дмитрович [1, с. 85].

Серед криптонімів, утворених за допомогою неповного слова й літери, переважають такі, в яких збіг із прізвищем відбувається за допомогою ініціальної літери прізвища автора. До таких належать криптоніми типу: *Єв. К.* – Квасницький, Юхим Ол. [1, с. 154], *Евф. С.* – Сіцінський, Юхим Йосипович [1, с. 151], або криптоніми, які мають припис „*др.*”, що вказує на маскування під групу авторів, наприклад *Єр. К., др.* – Калитовський, Ієронім [1, с. 154]. Наявні також криптоніми, в яких неповне слово є частиною реального прізвища автора, як-от: *С-ко, В.* – Стешенко, Іван Матвійович [1, с. 336], *С-вич, Л.* – Старинкевич, Єлизавета Іванівна [1, с. 334].

Наявний випадок, коли відбувається подвійний збіг: і неповне слово є частиною прізвища, і літера збігається з ініціальною літерою прізвища – *Степ., С.* – Степанюк, Іван Васильович [1, с. 338]. Це такий спосіб маскування, коли частина прізвища видається автором за частину імені, а літера – за ініціальну літеру прізвища.

У криптонімах із двох неповних слів утворення відбувається за принципом збігу з прізвищем автора першого неповного слова, коли друге виконує функцію імені і не демонструє жодного збігу, наприклад: *П-в, Яр.* – Пономарьов, Степан Іванович [1, с. 295], *Ч-кий, Ів.* – Чайківський, Йосип [1, с. 388].

Подібним чином утворена інша підгрупа криптонімів, однак тут неповне слово, що подається у вигляді імені, стоїть на першому місці, як-от *Ів. Нем.* – Немоловський, Пилип Іринархович [1, с. 177] або у вигляді прізвища, тоді як саме прізвище в неповному вигляді виконує функцію імені, наприклад, *Ш-ч, Гр.* – Грушевський, Михайло Сергійович [1, с. 396], *Кес. Ку.* – Куницький, Касіян [1, с. 190].

Деякі автори вдаються до подачі свого прізвища у вигляді двох неповних слів, що візуально створює враження різних, наприклад, *Ба. Нах.* – Банах, Павло Ілліч [1, с. 62], або двічі повторюють неповне прізвище: *ай-ай* – Айдарів, Микола [1, с. 50].

Криптоніми з двох неповних слів і літери утворюють незначну підгрупу, до якої належать два криптоніми, в яких збіг із прізвищем здійснюється за допомогою літери, наприклад, *Б-в Б. Гнв.* – Білозерська (Ген), Надія Олександрівна [1, с. 62], *Ж. – Ле. О-ій, свящ.* – Желехівський, Юстин Васильович [1, с. 158]. Неповні слова в таких криптонімах відіграють функцію відволікання, а літера в них візуально справляє враження ініціальної літери імені.

Переважну більшість криптонімів із неповного слова складають такі, в яких неповне слово збігається з початком прізвища, наприклад: *Пол.* – Полторацький, Олексій Іванович [1, с. 298], *Пав...* – Павенцький, Антон [1, с. 295], *Ч-ий, др.* – Черняхівський, Олександр Григорович [1, с. 388], *Гр. из Ковалевки* – Грабович, Я. [1, с. 116]. Часто неповне слово збігається з початком і кінцем прізвища автора, як-от *С...в* – Сумцов, Микола Федорович [1, с. 333], або – з деякими літерами прізвища, наприклад приголосними: *С-н-в-ц-к-й* – Соневицький, Іван І. [1, с. 336]. Деякі автори неповне прізвище подають у вигляді двох великих літер, які збігаються з його початком і кінцем, наприклад,

К-К – Козланюк, Петро Степанович [1, с. 192] або у вигляді початку слова, хоча літери виявляють збіг з його ініціальною і кінцевою літерами, наприклад, *Ча* – Чучка, Юлій [1, с. 389]. Присутні також варіанти, коли неповне слово збігається з кінцем прізвища, наприклад:юк – Костинюк, В.В. [1, с. 402], *-енко* – Єфименко, Петро Савич [1, с. 151], *-кий* – Богацький, Павло [1, с. 190].

За походженням від прізвища наявний один криптонім із неповного слова і слова, в якому неповне слово є початком прізвища, а слово представлене у вигляді імені. Для цього використане ім'я людини, яка носить таке саме прізвище, тобто автор навмисне видає себе за іншого, наприклад Навроцький Володимир підписується як *Навр., Василь* [1, с. 263].

До криптонімів зі слова і літери належить незначна частина таких, в яких слово представлене прізвищем. У цьому випадку автори додають будь-яку випадкову літеру з метою видати її за ініціальну літеру імені, наприклад: *Вовк, Т.* – Вовк, Федір Кіндратович [1, с. 103], *Глібов, К.* – Глібов, Леонід Іванович [1, с. 123]. Така форма утворення ще представлена криптонімами типу: *Алещенко, В.* – Алешко, Василь Іванович [1, с. 55], *Боровиков, В.* – Боровик, Віталій Гаврилович [1, с. 74], в яких слово, хоча і є видозміненим прізвищем або утворенням від прізвища, прочитаного навпаки (наприклад, *Возор, І.* – Розов, І. [1, с. 104]), але його не можна вважати похідним від останнього.

Утворення, які є похідними від імен авторів, складають значну групу (612 одиниць, 9 %). За принципом походження від імені автора виявлені такі підгрупи криптонімів: однолітерні; дволітерні; трилітерні; чотирилітерні; криптоніми, які складаються з неповного слова і літери; неповного слова і двох літер; двох неповних слів; двох неповних слів і літери; неповного слова і слова; неповного слова.

Найчисленнішими серед усіх криптонімних одиниць цієї групи є утворення від ініціальної літери імені. Вони можуть складатися з літери самостійно, як-от: *А.* – Ніковський, Андрій Васильович [1, с. 41], *а.* – Веретельник, Андрій [1, с. 41], або демонструвати непрямий збіг, як у криптонімах *И.* – Левицький, Іван Омелянович [1, с. 160], *Е...* – Лужецький, Євстахій [1, с. 149].

Відбувається також утворення криптоніма від кінцевої літери прізвища. Такий криптонім побудований так, що підкреслює кінцевість літери (наприклад, *-р* – Темницький, Володимир [1, с. 317]), або кінцева літера представляється як ініціальна: *П.* – Маковей, Осип Степанович [1, с. 291]. Для криптоніма може обиратися будь-яка випадкова літера імені: приголосна, як у криптонімі *Х.* – Підлужний, Михайло Іванович [1, с. 379], або голосна, як у криптонімі *Я.* – Іваницький, Омелян [1, с. 405].

Дволітерні криптоніми найчастіше утворюються за принципом збігу першої літери з ініціальною літерою імені. Вона при цьому може сприйматися як ініціальна літера прізвища, а друга літера випадкова й виконує функцію літери, яка позначає ім'я автора, наприклад: *В.-ъ* – Атаманюк, Василь Іванович [1, с. 92] або *ік* – Рудницький, Іван Іванович [1, с. 178], *И. Н.* – Микитенко, Іван Кіндратович [1, с. 167].

Рідше відбувається утворення дволітерного криптоніма за принципом збігу його другої літери з ім'ям автора. У цьому випадку літера стоїть на звичному для імені місці, а друга, випадкова, виконує функцію похідної від прізвища, як-от: *Я. Г.* – Шерстюк, Григорій Пилипович [1, с. 406], *-ф-й* – Лозинський, Йосип Іванович [1, с. 376]. Друга літера криптоніма може також збігатися з останньою літерою імені, наприклад: *й.ъ.* – Врецьона, Григорій Захарович [1, с. 189], *З.С.* – Лукіянович, Денис Якович [1, с. 158].

Відомі також приклади дволітерних криптонімів, утворених за принципом дублювання імені, тобто коли обидві літери збігаються з ініціалом імені (як у *В. В.* – Елланський, Василь Михайлович [1, с. 31], *М-м* – Павлик, Михайло Іванович [1, с. 244], *Вв* – Сімович, Василь Іванович [1, с. 89]) або коли обидві літери збігаються з останньою літерою імені, а представлені як ініціальні: *Н. Н.* – Лепкий, Богдан Сильвестрович [1, с. 261].

За походженням від імені відомий один трилітерний криптонім. Він утворений шляхом збігу середньої літери криптоніма з ініціалом імені: *А. М. Д.* – Гехтер, Максим Григорович [1, с. 46].

Підгрупа чотирилітерних криптонімів також представлена одним варіантом збігу. У такому криптонімі перша й остання літери виявляють

непрямий збіг з ініціальними літерами імен двох авторів: *И. Б. Н. Э.* – Микитенко, Іван Кіндратович та Дзюбін, Едуард Георгійович [1, с. 166].

Криптоніми з неповного слова є початком імені автора: *Ор.* – Гандяк, Орест [1, с. 281], *Дм. з О.* – Вінцковський, Дмитро Іванович [1, с. 137], *Ом. з Григорова* – Огоновський, Омелян Михайлович [1, с. 280].

Переважну більшість криптонімів із неповного слова й літери утворено за принципом збігу літери з ініціальною літерою імені. Неповне слово при цьому може збігатися з прізвищем тільки частково, тобто бути в певний спосіб видозміненим, наприклад: *Дан-ів, В.* – Данилов, Володимир Валер'янович [1, с. 136], *К...ій, І.* – Кобринський, Юсафат Миколайович [1, с. 191], *-кій, М.* – Ковалевський, Микола Васильович [1, с. 191].

Зустрічається варіант, коли в криптонімі неповне слово є частиною імені автора, а літера виконує роль ініціала прізвища, хоча не є такою: *Гр. С.* – Коваленко, Григорій Андрійович [1, с. 116]. Переважно, збіг літери відбувається з ініціальною літерою імені, а неповне слово виявляє частковий збіг з прізвищем через заміну або додавання літер, як-от у криптонімах *Т-ій, А.* – Тищинський, Олександр Амфіанович [1, с. 362], *Л...скій, І.* – Літинський, Йосип [1, с. 220], *Оку...ського, І.* – Окуневський, Іван [1, с. 279]. Може спостерігатися непрямий збіг літери з ініціалом імені, а неповне слово є випадковим і виконує функцію прізвища, наприклад, *Скр..., Е.* – Олесницький, Євген [1, с. 336].

Трапляються випадки, коли й неповне слово, й літера походять від імені автора: *Ол. О.* – Саліковський, Олександр Хомич [1, с. 280], *Амвр. А.* – Метлинський, Амвросій Лук'янович [1, с. 51]. У зв'язку з цим приблизне визначення імені і прізвища автора стає неможливим.

За походженням від імені виявлений один криптонім, до складу якого входять неповне слово і дві літери. У ньому збіг з іменем відбувається через одну з літер: *С-ій, А. о.* – Сендульський, А. [1, с. 334].

Утворення криптонімів із неповного слова і слова за походженням від імені наявне у двох варіантах. Перший об'єднує неповне слово разом зі справжнім іменем автора, наприклад: *Ч...ій Василь* – Чернецький, Василь [1, с.

388], *П-скій, Борис* – Познанський, Борис Станіславович [1, с. 299], *К-н, Микола* – Михновський, Микола [1, с. 192]. Другий варіант утворення – за допомогою подачі спрощеного (розмовного) варіанта імені автора (наприклад: *М-ъ, Грицько* – Милорадович, Григорій Олександрович [1, с. 246], *Г...чева, Катря* – Гриневиц, Катерина [1, с. 117]) або коли відбувається непрямий збіг з іменем, як у криптонімах *П-скій Петр* – Полянський, Петро Опанасович [1, с. 299], *П-скій Петр* – Пожарський, Петро Ничипорович [1, с. 299].

Унаслідок аналізу криптонімів із двох неповних слів виявлено, що серед усіх визначених одиниць переважають ті, які побудовані за принципом часткового збереження імені автора у другому неповному слові, як-от: *Сте...ів, Ів.* – Мандичевський, Іван Степанович [1, с. 338], *Ж-кій Игн.* – Житецький, Гнат Павлович [1, с. 155]. Типологічну подібність до них мають криптоніми, в яких неповне слово є частиною видозміненого прізвища, а, отже, з останнім не збігається, проте несе те саме функціональне навантаження, як і перші. До таких належать криптоніми типу: *О-ского, Яр.* – Окуневський, Ярослав [1, с. 281], *О-ого, Яр.* – Окуневський, Ярослав [1, с. 286].

Спостерігається також варіант, коли обидва неповних слова є похідними від імені, наприклад, *Гр. Гр.* – Гуревич, Григорій [1, с. 115]. В іншому випадку у вигляді двох неповних слів подаються частини імені автора (наприклад, *Ол. – Га* – Коренець, Ольга [1, с. 280]) або частини неповних слів разом утворюють ім'я: *Оль-Га* – Коренець, Ольга [1, с. 280]. Як одиничний випадок серед всього групового спектра наявний варіант, коли друга частина криптоніма збігається зі спрощеним (розмовним) іменем автора, наприклад, *С...шь, Стеф.* – Семаш, Степан (Стефан) [1, с. 339].

В одиничному криптонімі з двох неповних слів і літери остання збігається з ініціальною літерою імені, одне з неповних слів походить від видозміненого прізвища, а походження другого неповного слова залишається невідомим: *П-скій, В. М-ов* – Площанський, Венедикт М. [1, с. 299].

Утворення криптоніма зі слова і літери за походженням від імені відбувається за рахунок слова, яке є справжнім іменем автора з додаванням

випадкової літери, як-от: *Юра М.* – Загарій Юрій [1, с. 403], *Петро Л.* – Свашенко, Петро Андрійович [1, с. 305].

Криптоніми, походження яких визначити не вдалось (262 одиниці, 3,8 %), оскільки вони не виявляють збігу з прізвищем, іменем, іменем по батькові або псевдонімом, представлені формами з однієї, двох, трьох літер, неповного слова, неповного слова й літери, неповного слова і двох літер, двох неповних слів, припису.

Однолітерні криптоніми можуть бути представлені у вигляді ініціала, наприклад: *Б.* – Грушкевич, Євсей К. [1, с. 59], *В.* – Бодянський, Павло Ілліч [1, с. 75], *М.* – Чижевський, Павло Іванович [1, с. 231].

Дволітерні криптоніми наявні у вигляді: двох ініціальних літер, як-от: *А.С.* – Франко, Іван Якович [1, с. 48], *А. А.* – Драгоманов, Михайло Петрович [1, с. 42]; початкової і кінцевої літер, наприклад *Ф-ф* – Джиджора, Іван Миколайович [1, с. 377]; двох малих літер, на зразок *н.в.* – Федорців, Федір [1, с. 260].

Трилітерні криптоніми можуть утворюватися з літер, які мають вигляд ініціальних, як-от: *В. Р. Т.* – Чеховий, Микола Макарович [1, с. 87], або просто будь-яких літер: *Б. Б. Б.* – Якимович, Гнат [1, с. 412].

У криптонімах із неповного слова присутні різноманітні варіанти, які можуть асоціюватися з прізвищем (як-от:*кій* – Костенецький, Яків Іванович [1, с. 191], *С-евич* – Дорошкевич, Олександр Костьович [1, с. 334]) або з ім'ям, наприклад *Ол-др* – Забіла, Віктор Миколайович [1, с. 280].

Комбінації, за допомогою яких утворені криптоніми з неповного слова й літери, своїм виглядом нагадують частину прізвища та імені, наприклад: *Лекг.*, *З.* – Франко, Іван Якович [1, с. 218], *К-ський*, *Н.* – Черкасенко, Спиридон Феодосійович [1, с. 195], *М...к*, *И.* – Афанасьєв, Олександр Степанович [1, с. 244].

Криптоніми з неповного слова і двох літер утворені з випадкових комбінацій. Безліч з них, найімовірніше, має на меті приховування статевої належності автора: *Р-ой*, *П.З.* – Грінченко, Марія Миколаївна [1, с. 319], *У-на*,

Т.Р. – Воронін, Прохор Данилович [1, с. 371], *Дор-кий, Є.Ф.* – Балаш, Катря [1, с. 138].

Криптоніми з двох неповних слів представлені різними варіантами, походження яких залишається невідомим: *I-a A-a* – Хиляк, Володимир Гнатович [1, с. 177], *Гр. Нар.* – Студинський, Кирило Йосипович [1, с. 116], *Григ. Нар.* – Студинський, Кирило Йосипович [1, с. 117].

Найявний один криптонім із припису „из” і літери, яка означає місце проживання – *Из М.* – Свидницький, Анатолій Патрикійович [1, с. 169].

Як вже згадувалось вище, у перспективі заплановано порівняння принципів творення криптонімів англійської та української мов за походженням від прізвища, імені та криптонімів невідомого походження.

1. *Дей О. І.* Словник українських псевдонімів та криптонімів. – К.: Наук. думка, 1969. – 557 с.
2. *Масанов И. Ф.* К истории русского литературного псевдонима // Советская библиография. – 1934. – № 2. – С. 31-42.
3. *Масанов Ю. И.* В мире псевдонимов, анонимов и литературных подделок. – М.: Изд-во Всесоюз. книжной палаты, 1963. – 319 с.
4. *Німчук В.* Про українську псевдонімію та криптонімію // Українська мова. – 2002. – № 2. – С. 30-58.
5. *Реформатский А. А.* О собственных именах. Псевдонимы // Семья и школа. – 1963. – № 6. – С. 43.
6. *Суперанская А.В.* Общая теория имени собственного. – М.: Наука, 1973. – 366 с.
7. *Худащ М. Л.* З історії української антропонімії. – К.: Наукова думка, 1977. – 235 с.
8. *Чучка П. П.* Українські псевдоніми: статус, структура і функції. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – С. 81-82. – (Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)).

9. *Fleisher W.* Variationen von Eigennamen. – Berlin : Akademie Verlag, 1973. – S. 52-63. – (Der Name in Sprache und Gesellschaft) – (Beitrage zur Theorie der Onomastik).
10. *Morris A.* Anonyms and pseudonyms. – Chicago : Univ. of Chicago Press, 1934. – 22 p.
11. *Smith E.C.* The Story of Our Names. – NY, 1950. – P. 23-28.

**THE PRINCIPLE OF CREATION OF CRYPTONYMS
OF UKRAINIAN LANGUAGE COMING FROM LAST NAME, FIRST NAME
OR OF UNKNOWN ORIGIN**

Yuriy Sobkov

The Yuriy Fedkovych National University in Chernivtsi

(28, Universytetska St., Chernivtsi, 58012)

The article deals with the problem of the hidden names – cryptonyms of Ukrainian languages. Principles of cryptonyms originating from the names, family names and unfamiliar origin have been described.

Key words: cryptonym, pseudonym, principle of origin.

**ПРИНЦИПЫ ОБРАЗОВАНИЯ КРИПТОНИМОВ УКРАИНСКОГО
ЯЗЫКА ПО ПРОИСХОЖДЕНИЮ ОТ ФАМИЛИИ, ИМЕНИ И
НЕИЗВЕСТНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ**

Юрий Собков

Черновецкий национальный университет имени Юрия Федьковича

(ул. Университетская, 28, г. Черновцы, 58012)

Рассмотрены принципы образования криптонимов украинского языка по происхождению отдельно от имени, фамилии и неизвестного происхождения. Выделены основные подгруппы и описаны в рейтинговом порядке.

Ключевые слова: криптоним, псевдоним, принцип происхождения.

Стаття надійшла до редколегії 15. 06. 2009

Прийнята до друку 18. 06. 2009